

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 54045643-610-E.528277
Konu : Soru Önergesi (7/23404)

17.02.2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 14.01.2020 tarihli ve 43452547-120.07-598050 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Siirt Milletvekili Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ'a ait 7/23404 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Bekir PAKDEMİRLİ
Bakan

Ek : Cevabi Görüş 7/23404 (3 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**SIİRT MİLLETVEKİLİ SAYIN MERAL DANIŞ BEŞTAŞ'A AİT 7/23404 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Güney Doğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında sürdürülmekte olan ve başta Diyarbakır, Batman, Mardin, Siirt ve Şırnak İlleri olmak üzere bölgenin tamamının kalkınmasına katkı sağlayacak Ilısu Barajı, 1200 MW kurulu gücü ve yılda üreteceği yaklaşık 4.12 Milyar kWh enerji ile kurulu güç bakımından Atatürk, Karakaya ve Keban Barajlarından sonra Ülkemizin en büyük 4'üncü barajı ve dolgu hacmi bakımından Türkiye'nin 2'inci büyük barajı olacaktır. Üretilen enerji ile Ilısu Projesi yılda yaklaşık 400 Milyon dolar ekonomimize katkı sağlayacaktır.

Ilısu Barajı ve HES Projesi yalnızca enerji projesi olmayıp, aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal gelişimi sağlayacak bir yapısal dönüşüm projesidir. Proje ile tabii kaynak ve zenginliklerimizi koruma, geliştirme ve gelecek nesillere daha modern bir miras bırakma gayesi ile milletimizin hizmetine sunulacaktır. Bu maksatla inşaat çalışmalarının yanı sıra çevresel faaliyetler kapsamında Çevre, Yeniden Yerleşim ve Kültürel Miras konularında pek çok proje de gerçekleştirilmiştir.

Dolayısıyla bölge halkının Ilısu Projesi'nden kaynaklı herhangi bir zarar görmesi söz konusu olmayıp proje, inşaat aşaması da dâhil olmak üzere işletme ömrü boyunca uzun yıllar bölge ve Ülkemiz için pek çok konuda fayda sağlayacaktır.

Bahse konu projelerden işletme aşamasında olanlar tetkik edildiğinde bu tesislerin çevre ile uyumlu oldukları ve sahada herhangi bir tahribat ve görüntü bozukluğuna sebebiyet vermemektedirler. Planlama aşamasındaki projeler için inşaat aşamasında yaşanabilecek her türlü doğa tahribatına ve benzeri olumsuzluklara Bakanlığımız tarafından gerekli müdahaleler yapılmaktadır.

Botan Köprüsü, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilerek, hizmete açılmıştır. Suların yükselmesiyle birlikte ulaşımı kesintiye uğrayacak yerleşim yeri bulunmamaktadır.

Ilısu Barajı ve HES Projesi kapsamında baraj göl alanından etkilenen demiryolu ve karayollarının yerine yenileri yapılmıştır. Ayrıca mevcut birçok yolda da iyileştirme çalışmaları yürütülerek ve daha emniyetli ve konforlu ulaşım imkân tanıyan, yeni ve modern karayolları ile köy yolları inşa edilerek hizmete sunulmuştur.

DSİ tarafından yürütülen HES projelerinin hayata geçirilmesinde, tesisin yapılacağı havzanın ve su kaynağının özellikleri belirleyici olmaktadır. Bu itibarla her proje kendi şartları içerisinde incelenerek, değerlendirilmekte olup, havza master plan çalışmaları kapsamında projenin çevresel ve teknik yönden yapılabilirliği ortaya konulduktan sonra farklı alternatifler çalışılarak, proje formülasyonu belirlenmekte ve bilahare projenin rantabilitesinin ve amortisman süresinin hesaplandığı fizibilite raporunun tamamlanmasını müteakip, projenin yapımına karar verilmektedir. Çevreyi ve ekosistemi bozmadan topoğrafik ve jeolojik şartlar imkân sağladığı takdirde, çevre ile uyumlu proje geliştirmeye hassasiyet gösterilmektedir.

HES'lerin inşaat dönemlerinde çevreye verecekleri tahribatın asgari düzeyde tutulmasına imkân veren yeni nesil projelerde; ağaç kesimi yapılmamakta, aç-kapa projelerine izin

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

verilmemekte, mümkün mertebe açık kanallı iletimler yerine kapalı (boru, tünel vb.) iletimler tercih edilmektedir.

Gerçekleştirilen/gerçekleştirilecek her bir HES projesinin doğaya olan etkileri, yapılacak saha düzenlemelerinin, ağaçlandırmanın ve/veya yeşil alan düzenlemelerinin ne kadar alanda, nasıl yapılacağı, bunun için seçilecek bitki ve ağaç türlerinin cinsleri ve bunun gibi önlemler Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci kapsamında değerlendirilmektedir. Projeden etkilenen yöre halkının geçim kaynağı olan tarım alanları için sulama suyu, doğal hayat suyu, içme suyu, kullanma suyu ve diğer kadim su haklarından arta kalan su ile enerji üretilmekte ve bu husus, firmalar ile imzalanan su kullanım hakkı anlaşmaları (SKHA) ile teminat altına alınmaktadır. HES projelerine başvuru aşamasından itibaren lisans süresince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda Bakanlığımız, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Valilikler, İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi çok sayıda Kurum ve Kuruluşlar ile bilgi ve görüş alışverişinde bulunmaktadır.

Yalnızca Ilısu Barajı için değil bütün barajlarda rezervuar alanında tarım arazileri, ağaçlar, yerleşim yerleri vs. sular altında kalabilmektedir. Barajların planlama çalışmalarında bu varlıkların kamulaştırma bedelleri de göz önünde bulundurularak, teknik, ekonomik ve jeolojik yönüyle en uygun yer seçilmektedir.

Siirt İlinde sulamaya elverişli 29.255 hektarlık alanın etüdü yapılmış olup, 3.700 hektar alan (Kozluk Sulaması) işletmeye açılmıştır. Bununla birlikte Garzan Projesi Sulaması Garzan Ünitesi Proje Yapımı işi devam etmekte olup, proje ile 19.808 hektar alanın sulanması öngörülmektedir. Ayrıca çalışmaları devam eden Batman Siirt Gölet ve Sulamaları Planlama işi kapsamında da 1.750 hektar arazinin sulanması planlanmaktadır.

Ilısu Barajı ve HES Projesi yapımından yerleşim yeri etkilenen Hasankeyf İlçesi ve 27 köyün iskân çalışmaları 5543 sayılı İskân Kanunu, 2015/7590 sayılı ve 2016/8857 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları doğrultusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yürütülmekte olup, iskâna tabi tutulan tüm yerleşim birimlerinde ilgili mevzuat doğrultusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış olup, iskân duyuruları ile vatandaşların talepleri alınmıştır.

Bu süreçte oluşabilecek mağduriyetlerin önüne geçilebilmesi için 2012/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi hükümleri doğrultusunda ilgili bütün kurum ve kuruluşlarının da katılımı ile projeden etkilenen ailelere destek sağlanması ve gelir iyileştirme çalışmalarına başlanmıştır. Bu süreci yürütmek üzere projeden etkilenen yerleşim birimlerinin bağlı olduğu Valilikler bünyesinde kurulan komisyonlar ve bu proje özelinde danışmanlık hizmeti vermek üzere oluşturulan Bilim Kurulu önerileri doğrultusunda, İl Tarım ve Orman Müdürlükleri, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri, İŞKUR (Türkiye İş Kurumu), GAP İdaresi (GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı), DİKA (Dicle Kalkınma Ajansı), ORKÖY (Orman ve Köy İlişkileri Daire Başkanlığı), TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) tarafından çalışmalara devam edilmektedir.

İşletme ve inşaat aşamasındaki tesislerde yöre halkının da istihdam edildiği ilgililer tarafından bildirilmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

DSİ tarafından Ilısu Barajı HES Projesi kapsamında söz konusu alanda biyolojik çeşitliliği korumak ve oluşabilecek zararı en aza indirmek için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzün de paydaş olarak katılım sağladığı Bilim Komitesi altında Çevre Alt Komitesi oluşturulmuş, Ilısu Barajı Biyolojik Çeşitlilik Koruma Tedbirlerinin Uygulanması ve İzlenmesi Projesi uygulamaya konulmuştur.

Botan Vadisi 15.08.2019 tarihli ve 30859 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak Milli Park ilan edilmiş olup, uzun devreli gelişme planı çalışmalarına başlanılmıştır.